

การประเมินเพื่อการยอมรับร่วม

เรียบเรียงโดย รติกร อลงกรณ์โชติกุล
ดาร์ตัน พัฒนะกุลกำจร

การประเมินเพื่อการยอมรับร่วม (peer evaluation) มีการนำมาใช้หลายปีแล้ว ในการตัดสินใจว่าใครจะได้รับให้เข้าร่วมในกลุ่มเฉพาะด้วยความเท่าเทียมกันหรือยอมรับร่วมกัน ตัวอย่างเช่น การรับสมาชิกใหม่ของสถาบันวิชาชีพ ตัดสินโดยการให้สมาชิกประเมินผู้สมัครตามกระบวนการและเกณฑ์ที่กำหนดที่ร่วมกันจัดทำไว้ การรับรองระบบงานและการตรวจสอบและรับรองก็ใช้การประเมินเพื่อการยอมรับร่วมเป็นแนวทางปฏิบัติเช่นเดียวกัน

การประเมินเพื่อการยอมรับร่วม แบบพหุภาคีในระดับสากล (Multilateral Mutual Recognition Agreement : MRA) ทั้งในระดับภูมิภาคจากองค์กรระดับภูมิภาค ได้แก่ Asia Pacific Laboratory Accreditation Cooperation, APLAC และองค์กรระดับสากล ได้แก่ International Laboratory Accreditation Cooperation, ILAC ของหน่วยรับรองระบบงาน มีแนวทางปฏิบัติตามมาตรฐาน ISO/IEC 17040 : 2005 General requirements for peer assessment of conformity assessment bodies and accreditation bodies ซึ่งเป็นมาตรฐานว่าด้วยการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมของหน่วยตรวจสอบและรับรอง และหน่วยรับรองระบบงาน ซึ่งมาตรฐานนี้เป็นข้อกำหนดสำหรับกระบวนการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมที่ดำเนินการโดยกลุ่มข้อตกลง (Agreement group) ที่เป็นหน่วยตรวจสอบและรับ

รองและหน่วยรับรองระบบงาน โดยระบุโครงสร้างและปฏิบัติการของกลุ่มข้อตกลงเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมเท่านั้น โดยไม่ได้ครอบคลุมถึงการจัดรูปแบบองค์กรและการบริหารงานของกลุ่มข้อตกลง และไม่ได้กำหนดว่ากลุ่มข้อตกลงจะใช้การประเมินเพื่อการยอมรับร่วมในการตัดสินใจรับสมาชิกของกลุ่มอย่างไร

มาตรฐาน ISO/IEC 17040 สามารถใช้ได้กับการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมของหน่วยตรวจสอบและรับรอง (conformity assessment bodies) ที่ดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- (1) การทดสอบ (testing)
- (2) การรับรองผลิตภัณฑ์ (product certification)
- (3) การตรวจ (inspection)
- (4) การรับรองระบบการจัดการ (management system certification) หรือ การจดทะเบียน (registration)
- (5) การรับรองบุคลากร (personnel certification)

การประเมินสามารถรวมกิจกรรมมากกว่าหนึ่งประเภทอยู่ในขั้นตอนการตรวจประเมินเพื่อการยอมรับร่วมครั้งเดียวกันได้ จึงเหมาะสมกับหน่วยงานผู้ถูกประเมินที่ดำเนินกิจกรรมการตรวจสอบและรับรองหลายประเภทในองค์กรเดียวกัน มาตรฐานนี้ยังใช้ได้กับการตรวจประเมินเพื่อการยอมรับร่วมกันระหว่างหน่วยรับรองระบบงาน ในการประเมินความสามารถของหน่วยงานที่เท่าเทียมกัน เพื่อ

พิจารณาศักยภาพในการใช้เป็นหน่วยงานรับเหมา
ช่วงได้ โดยเป้าหมายของกลุ่มข้อตกลงและการนำ
ผลของการดำเนินการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมไป
ใช้ประโยชน์ได้ดังต่อไปนี้

(1) ความสอดคล้องกันของหน่วยงาน ตาม
เกณฑ์กำหนด

(2) ความเท่าเทียมกันของผลดำเนินงาน
ระหว่างหน่วยงาน

(3) การยอมรับผลจากหน่วยงานหนึ่ง โดย
หน่วยงานอื่นๆ เพื่อใช้ในกิจกรรมการตรวจสอบและ
รับรอง

โดยข้อกำหนดที่สำคัญตามมาตรฐาน
ISO/IEC 17040 ประกอบด้วย

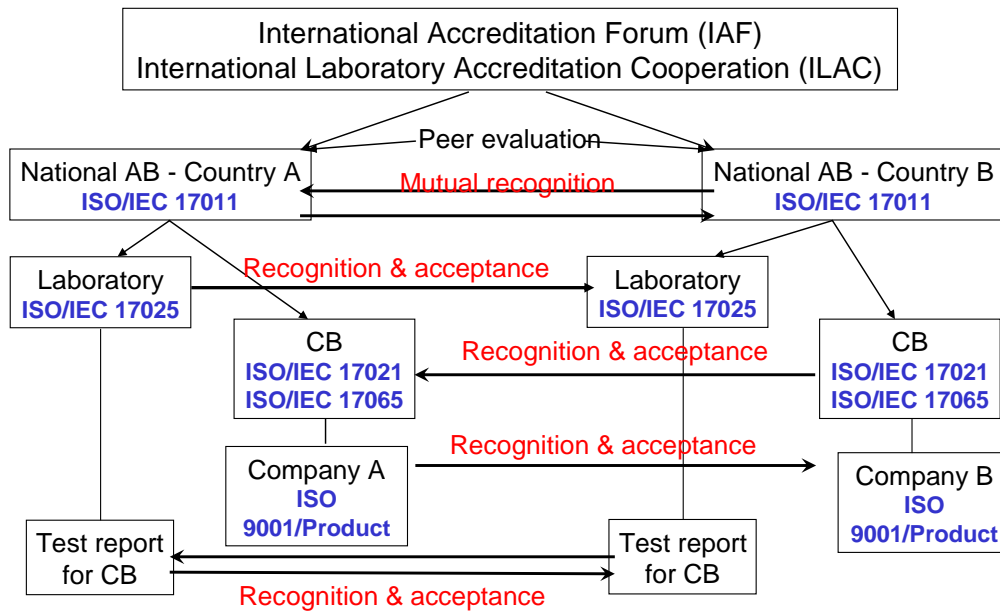
- ข้อกำหนดด้านโครงสร้าง ให้มีการกำหนดบุคคล
หรือกรรมการบริหาร เพื่อจัดการกระบวนการ
ประเมินเพื่อการยอมรับร่วมเป็นลายลักษณ์อักษร
- ข้อกำหนดด้านทรัพยากรมนุษย์ ข้อกำหนด
ความสามารถของบุคลากร การกำหนดภาษาที่
ใช้ และข้อตกลงในการใช้ล่าม
- การจัดทำเอกสารและข้อมูล การกำหนด
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเข้ากลุ่ม การยอมรับ
ร่วมขอข่ายของการประเมินเพื่อการยอมรับร่วม
- ข้อกำหนดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการ
ประเมินเพื่อการยอมรับร่วม ประกอบด้วย การ
สมัครเข้ารับการประเมิน การทบทวนและการ
ยอมรับการสมัคร การเตรียมการตามขั้นตอนการ
ประเมิน การแต่งตั้งคณะผู้ประเมิน การทบทวน
เอกสาร การประเมิน ณ สถานที่จริง การ
วิเคราะห์สิ่งที่พบ รายงานการประเมินเพื่อการ
ยอมรับร่วม การทบทวนรายงานเพื่อการยอมรับ

ร่วมการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมอย่างต่อเนื่อง
และการแจ้งการเปลี่ยนแปลง

- การรักษาความลับ
- การกำหนดนโยบายและขั้นตอนการร้องเรียน
- ข้อกำหนดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อควรคำนึงด้าน
การเงิน เทคนิคการตรวจประเมิน รายงานการ
ตรวจประเมิน

มาตรฐาน ISO/IEC 17040 เป็นมาตรฐานที่
ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินเพื่อการ
ยอมรับร่วม ในส่วนของข้อตกลงที่ใช้ในการประเมิน
การตัดสินใจเพื่อการยอมรับร่วม ได้แสดงความสัมพันธ์
ให้เห็นได้ชัดเจนตามแผนภาพด้านล่าง เช่น การ
ประเมินเพื่อการยอมรับร่วมจาก ILAC หรือการ
ประเมินเพื่อการยอมรับร่วมของหน่วยรับรองระบบ
งานระหว่างประเทศตามมาตรฐาน ISO/IEC 17011
การยอมรับร่วมระหว่างห้องปฏิบัติการตาม ISO/IEC
17025 หรือ การยอมรับร่วมของหน่วยรับรองผลิต
ภัณฑ์ตาม ISO/IEC 17065 สำหรับการประเมินเพื่อ
การยอมรับร่วมระหว่างหน่วยรับรองระบบงานภายใน
ในประเทศไทย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปใน
ทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล
ณ ปัจจุบันได้เริ่มดำเนินการ โดยมีคณะกรรมการ
มาตรฐานแห่งชาติ (กมช.) มีหน้าที่รับผิดชอบ
ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการมาตรฐาน
แห่งชาติ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดแนวทางการดำเนิน
การประเมินเพื่อการยอมรับร่วมระหว่างหน่วยรับรอง
ระบบงานเพื่อการทวนสอบระบบงานของหน่วย
รับรองว่ายังคงเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐาน
ISO/IEC 17011

Mutual Recognition Agreement

สำหรับการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมระหว่างหน่วยรับรองระบบงานภายในประเทศไทย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ณ ปัจจุบันได้เริ่มดำเนินการ โดยมี คณะกรรมการมาตรฐานแห่งชาติ (กมช.) มีหน้าที่รับผิดชอบตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมระหว่างหน่วยรับรองระบบงาน เพื่อการทวนสอบระบบงานของหน่วยรับรอง ว่ายังคงเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐาน ISO/IEC 17011 โดยมีการกำหนดให้มีการทวนสอบกิจกรรมการรับรองระบบงานที่ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดแผนการทวนสอบ การคัดเลือกและแต่งตั้งคณะผู้ทวนสอบที่มีความสามารถและเป็นอิสระในการทวนสอบ การดำเนินการทวนสอบตามแผนที่กำหนด การแก้ไขและป้องกันข้อบกพร่อง และการรายงานผลการทวนสอบ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงานรับรองระบบงานอย่างต่อเนื่องและสามารถคงไว้ซึ่งการยอมรับร่วมในผลการตรวจสอบและรับรอง

เอกสารอ้างอิง

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม : เรื่องข้อกำหนดว่าด้วยการประเมินเพื่อการยอมรับร่วมของหน่วยตรวจสอบและรับรองและหน่วยรับรองระบบงาน. 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 : กรุงเทพมหานคร
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. แนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างระบบงานรับรองในประเทศไทย. โดย นายประสงค์ ประยงค์เพชร. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ. 2554, กันยายน, 6-7 : สมุทรสงคราม โรงแรมบ้านอัมพวา รีสอร์ทแอนด์สปา.